

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

MSB:s arbete med naturolyckor

Naturolycka

Med en naturolycka avses naturhändelser med negativa konsekvenser för liv, egendom och miljö.

MSB:s arbete med naturolyckor

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, är en statlig myndighet som utvecklar samhällets förmåga att förebygga och hantera olyckor och kriser. Arbetet sker både nationellt, internationellt och tillsammans med kommuner, länsstyrelser, myndigheter och näringsliv. När en allvarlig olycka eller kris inträffar ger MSB stöd till de aktörer som är ansvariga för hanteringen av det inträffade. MSB ska också se till att samhället lär sig av det som inträffat.

På grund av klimatförändringarna och samhällets sårbarhet bedöms olika naturhändelser kunna inträffa oftare, bli mer omfattande och få allt större konsekvenser. Med naturhändelser menas exempelvis, skred, ras, storm, värmebölja, översvämning, skog- och gräsbrand. För att anpassa samhället och minska eller undvika negativa konsekvenser av ett förändrat klimat är det viktigt att planera och vidta förebyggande åtgärder. MSB samordnar, inriktar och stödjer arbetet med att förebygga och hantera naturolyckor för att alla aktörer ska kunna ta sitt ansvar både i dag och i framtiden.

Identifiering av hot och risker

Att förutse och förebygga hot och risker är grundläggande för ett gott säkerhets- och krisberedskapsarbete. Genom att identifiera hot och risker får samhällets olika aktörer kännedom om vilka naturolyckor som kan inträffa. MSB har tagit fram en nationell risk- och förmågebedömning för att förstå de risker som finns i vårt land. Det gör att myndigheter och organisationer får ökade möjligheter att både förebygga och förbereda sig inför hantering av naturolyckor.

Vi tar fram kartor över riskområden

MSB stödjer kommuner och länsstyrelser i deras arbete med att identifiera vilka risker för naturolyckor som finns inom deras geografiska område. Det görs genom att ta fram kartor över områden med översvämningsrisk, ras och skredrisk samt aktuella brandriskprognoser. Kartorna kan utgöra ett stöd vid riskinventering, riskhantering och vid samhällsplanering.

Stabilitetskartering

Kartorna pekar ut områden där det finns en risk för ras och skred. Det görs för att identifiera vilka bebyggda områden som inte kan klassas som stabila. Avsikten är att kommunen eller andra berörda sedan går vidare och utför detaljerade utredningar och eventuellt vidtar förebyggande åtgärder i de utpekade områdena.

Översvämningskartering

Kartorna visar områden utmed sjöar och vattendrag som hotas av översvämning när vattnet uppnår vissa nivåer. Den hydrauliska modellen för vattendraget som tas fram i samband med karteringen kan också användas under en pågående översvämning. Den kalibreras då efter de aktuella förhållandena och uppgifter om vattennivåer, flöden och prognoser lämnas till kommuner och länsstyrelser.

Då översvämningsrisker har blivit allt vanligare i Europa har EU tagit fram krav på att alla medlemsländer ska kartlägga och ta fram planer för förebyggande och hantering av dessa risker. MSB ansvarar för att kartlägga de områden i landet där översvämningsrisker kan få störst konsekvenser.

Brandriskprognoser i skog och mark

Den sammantagna riskbilden för brand i skog och mark styrs av både väderförhållanden och vegetationen. Ett verktyg som kan användas av alla för att få en uppfattning om aktuell brandrisk är de brandriskprognoser som finns på MSB:s webbplats. Prognoserna finns även tillgängliga i appen "BRANDRISK Ute". Kommuner och länsstyrelser kan använda informationen för beslut om eldningsförbud eller andra brandskyddsåtgärder. Även allmänhet och privata aktörer kan få vägledning i lämpligheten att elda.

Naturolycksdatabas

Naturolycksdatabasen har information om ett antal inträffade naturolyckor i Sverige. Den ger bland annat stöd vid fysisk planering samt planering för effektiva räddningsinsatser. <http://ndb.msb.se>

Rapportering av höga vattennivåer

På grund av snösmältning eller rikligt med regn kan höga flöden i vattendrag och sjöar uppstå. MSB följer löpande utvecklingen i hela landet genom att inhämta uppgifter om vattenflödessituationen från respektive länsstyrelse. Det skapar en helhetsbild och tidigt kunskap om behov av åtgärder som redovisas tillbaka till länsstyrelser men också till Försvarsdepartementet för att de ska kunna ha en aktuell bild av läget.

Skogsbrandbevakning med flyg

För att bränder i skog och mark ska kunna upptäckas tidigt genomförs övervakning med flyg när det råder hög risk för brand. Skogsbrandflygningen administreras av länsstyrelserna och får ekonomiskt stöd från MSB.

Ekonomiskt bidrag för förebyggande åtgärder

För kommuner som har identifierat riskområden för naturolyckor inom bebyggda områden finns det möjlighet att söka ekonomiskt stöd till förebyggande åtgärder.

Översvämningsförebyggande åtgärder kan exempelvis vara skydd i form av vallar, pumpanläggningar eller avstängningsanordningar på vatten- och avloppsnätet. Ras- och skredförebyggande åtgärder kan vara avschaktningar, tryckbankar, erosionsskydd, dräneringsåtgärder eller förstärkning av marken med kalkcementpelare.

I vissa fall kan den enda metoden för att förebygga en olycka vara att flytta eller riva riskutsatta byggnader.

Klimatanpassningsportalen

På www.klimatanpassning.se finns information och stöd för dig som arbetar i en kommun eller länsstyrelse med att anpassa samhället till ett förändrat klimat.

The background of the page is a stylized map of a city. It features a network of roads and a prominent river. The map is color-coded: a central area is shaded in light blue, suggesting a flood zone or a specific urban planning area. Other areas are shaded in light red and light green. The map is overlaid with a semi-transparent olive green rectangle containing text.

DinSäkerhet.se

Webbplatsen ger tips på hur du själv kan förebygga olyckor och skador i hem- och fritidsmiljö. Men också redskap för att kunna agera på rätt sätt när olyckan eller krisen är framme.

Utbildning och kunskap stärker förmågan

Alla i samhället har ett ansvar vid olyckor och kriser och bör ha en god förmåga att kunna begränsa och hantera konsekvenserna när en händelse inträffar. MSB har i uppdrag att stödja aktörerna med utbildning och kunskap för kompetensförsörjning.

Forskning och utveckling

I vårt arbete för ett säkrare samhälle spelar kunskapsutveckling en viktig roll. Den forskning och utveckling som MSB finansierar inom naturolycksområdet ska bland annat bidra till bättre förebyggande åtgärder och stöd till räddningstjänst och krishantering.

Utbildning och övning

MSB utbildar och övar människor, organisationer och myndigheter på både nationell och internationell nivå. Det gör vi för att samhällets aktörer ska ha en god förmåga att begränsa och hantera konsekvenserna av en händelse. De ska kunna leda och fatta beslut inom det egna ansvarsområdet, och kunna samordna sina åtgärder med andra aktörer. MSB erbjuder även specialanpassad utbildning inom ämnet naturolyckor.

Om olyckan ändå är framme

MSB har beredskap för att bidra vid hanteringen av allvarliga olyckor, kriser och katastrofer både i Sverige och internationellt. Vårt uppdrag är att bistå och ge stöd till samordning mellan svenska myndigheter i krissituationer och att kunna bistå EU och FN-organisationer vid händelser utanför landets gränser.

Tjänsteman i beredskap

MSB:s tjänsteman i beredskap (TiB) är tillgänglig dygnet runt. TiB följer ständigt utvecklingen såväl i Sverige som internationellt för att identifiera situationer som kan leda till svåra olyckor, katastrofer eller kriser. TiB förmedlar förfrågningar om resurs- och/eller expertstöd för insatser nationellt och internationellt.

MSB:s tjänsteman i beredskap,

TiB är ingången, främst avsedd för andra myndigheter, till MSB i akuta situationer och nås dygnet runt via telefon 054-150 150. Samtalet kopplas via SOS Alarm.

Samverkan vid händelser

Varje vecka genomför MSB samverkanskonferenser på nationell nivå, bland annat relaterat till kommande veckas väderprognoser. Syftet är att skapa ett forum för informationsutbyte för en samlad nationell lägesbild. Vid inträffade händelser hålls extra samverkanskonferenser för att koordinera beslut, samordna information, skapa samlad lägesbild och samordna resurser.

Kartor över drabbade områden

För att kunna identifiera och se omfattningen på skadorna vid vissa händelser, till exempel skogsbrand eller översvämning, erbjuder MSB stöd till räddningstjänster, kommuner, länsstyrelser och andra aktörer genom att förmedla en tjänst som ger tillgång till kartor baserade på satellitbilder. Kartorna visar en aktuell lägesbild över det drabbade området.

När egna resurser inte räcker till

När kommunens och regionens egna resurser inte räcker till, har MSB förstärkningsresurser inom områdena oljeskydd, skogsbrand, farliga ämnen och översvämning. MSB ansvarar också för det Svenska Nationella Ambulansflyget. Behövs ännu mer resurser kan man via MSB ta emot hjälp från EU och NATO.

Ersättning för räddningstjänstkostnader

En kommun som har haft betydande kostnader för en räddningsinsats har rätt till ersättning från staten för den del av kostnaden som överstiger kommunens självrisk. Syftet med ersättningen är att skydda kommunerna från sådana kostnader som kan bli följderna av stora och långvariga räddningsinsatser.

Samverkan för att utbyta erfarenheter

För att utbyta erfarenheter och utveckla det förebyggande arbetet och hanteringen av naturolyckor har MSB ett nära samarbete med andra aktörer nationellt och internationellt. Bland annat genom deltagande i ett antal delegationer, nätverk, expert- och samverkansgrupper. Ett omfattande FN-arbete, Hyogo Framework for Action (HFA), pågår för att förebygga naturolyckor och minimera effekterna. För att stödja samarbetet mellan europeiska länder inom HFA finns European Forum for Disaster Risk Reduction. MSB är nationell kontaktpunkt för Hyogo-deklarationen och HFA.

Nationell samverkan för arbete med naturolyckor

I Sverige finns, enligt en FN-överenskommelse, en nationell plattform för arbete med naturolyckor där myndigheter och organisationer samverkar nationellt. Plattformen ska verka för att förebygga och mildra effekterna av naturolyckor. MSB har uppdraget att ansvara för koordinering, kommunikation och administration av plattformen.

Kampanj för att minska städers sårbarhet.

”Making Cities Resilient” är en världsomspännande kampanj, initierad av FN. Arbetet ska främja kommunernas förmåga att minska sårbarheter för naturolyckor. MSB stödjer de deltagande kommunernas kunskapsutbyte, nationellt och internationellt.

Vår kompetens är efterfrågad internationellt

MSB:s resurser för internationella insatser är efterfrågade av EU, FN och andra länders myndigheter. MSB samverkar och samarbetar med aktörer i andra länder i syfte att stödja humanitära insatser vid en kris eller katastrof, för att rädda liv och minska lidande. Många av dessa insatser är relaterade till naturolyckor.

De katastrofriskreducerande insatserna genomförs på flera sätt, dels genom långsiktiga insatser för att stärka nationell och lokal förmåga att förebygga och hantera katastrofer, och dels genom hållbar återuppbyggnad av infrastruktur och byggnader för att undvika framtida katastrofer.

Krisinformation.se

På Krisinformation.se hittar du myndigheternas samlade information vid olyckor och kriser. Krisinformation.se kommunicerar även med allmänheten via sociala medier.

